TILTAKSLISTER:

- **BIOLOGISK MANGFOLD**
- **URBANT LANDBRUK**
- **MILJØKVALITET I OSLOFJORDEN**
- **PLAST OG MARIN FORSØPLING**
- **DYREVELFERD**
- **GÅSTRATEGI**

Biologisk mangfold

BIOLOGISK MANGFOLD					
Tiltak		**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak 2027**	**År**
1. Forbedret kunnskapsgrunnlag om det biologiske mangfoldet i Oslo					
1.1	**Supplere og oppdatere kommunens naturdatabase gjennom naturkartlegging.** Gjennomføre årlige kartlegginger av naturtypelokaliteter og artskartlegging med mål om å ha et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag om det biologiske mangfoldet i Oslo. Dette omfatter kartlegging av både arealer som ikke tidligere har vært kartlagt og rekartlegging av tidligere kartlagte arealer.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.2	**Kartlegge fremmede arter med økologisk risiko.** Gjennomføre særskilt kartlegging av arter som har stort invasjonspotensial og en negativ økologisk effekt på hjemmehørende arter.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.3	**Kartlegge alvorlige plantesykdommer.** Gjennomføre særskilt kartlegging med hensyn til spredning av alvorlige plantesykdommer. Tiltaket rettes hovedsakelig mot planteskadegjøreren *Phytophthora*, som kan utgjøre en stor trussel for trær.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.4	**Naturverdier på kommunal grunn.** Sørge for oppdatert kunnskap om naturverdier på grunn som virksomheten eier eller forvalter, og gode rutiner for å ivareta naturverdier i egen arealplanlegging og -forvaltning og ved kjøp, salg og prosjektgjennomføring.	Virksomheter som har oppgaver som eier eller forvalter av kommunal grunn	Bymiljøetaten	Videreføres	Løpende
1.5	**Fremmede arter på kommunal grunn.** Sørge for oppdatert kunnskap og gode rutiner for håndtering av utvalgte fremmede arter med stor økologisk risiko på grunn som virksomheten eier eller forvalter.	Virksomheter som har oppgaver som eier eller forvalter kommunal grunn	Bymiljøetaten	Videreføres	Løpende
2. Sikring av arealer for naturmangfold					
2.1	**Prinsipp om arealnøytralitet** Vurdere hvordan arealnøytralitet skal forstås og følges opp. Innføre verktøy som gjør det mulig å innføre arealnøytralitet som et premiss for arealforvaltningen. Oslo skal samtidig møte befolkningsvekstens arealbehov.	Byrådsavdeling for byutvikling	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Videreføres	2026-2027

2.2	**Påvirke rammebetingelser for biologisk mangfold.** Vurdere behovet for å jobbe opp mot staten for å revidere og styrke lovverket for å sikre tilstrekkelige hjemler for kommunen til å stille krav til naturvern og naturrestaurering, som en oppfølging av Naturavtalen. Tiltaket kan også inkludere andre temaer, som å fremme nye nasjonale tiltak for å begrense problematiske fremmede arter, og å samarbeide med staten og nabokommuner for å begrense nedbygging som truer naturverdier.	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Byrådsavdeling for byutvikling	Videreføres	Løpende
2.3	**Kartlegge arealer med potensiale for etablering eller restaurering av natur.** Kartlegge og utarbeide kartlag som synliggjør hvilke av Oslos arealer som egner seg for etablering, reetablering eller restaurering av natur, samt hvilke naturtyper som lar seg restaurere hvor. Kartlaget vil sammen med kartlagene verdifulle naturtyper og restaurerte naturmiljøer gi grunnlag for å analysere hvor det er mangel på arealer/behov for å skape sammenhengende områder for å sikre utvalgte rødlistede arter og naturtyper.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten	Videreføres	2026-2028
2.4	**Utarbeide grunnlag for å endre eller oppheve eldre reguleringsplaner med store naturverdier** Gjennomgå reguleringsplaner der det er kartlagt naturtypeområder med nasjonal og regional verdi (A- og B-områder). Utarbeide en oversikt over hvilke planer som bør prioriteres for omregulering eller oppheving for å sikre naturverdiene.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten	Justeres og videreføres	2027 -
2.5	**Nytt statlig områdevern.** Vurdere og gjennomgå eksisterende statlig områdevern med formål å sikre at vernet er tilstrekkelig for å ivareta områdenes biologiske mangfold. Vurdere behov for å utvide verneområdene, revidere vernebestemmelser eller andre tiltak. Der det avdekkes behov for nytt eller utvidet statlig vern skal kommunen være en pådriver for dette.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
2.6	**Erverv av verdifulle naturområder.** Erverv av arealer med verdifulle naturtyper som krever restaurering eller regelmessig skjøtsel. For disse naturområdene er det utfordrende å ivareta naturverdiene uten at kommunen eier arealene. Aktuelle områder beskrives og prioriteres i kommunens verktøy for erverv.	Bymiljøetaten	Eiendoms- og byfornyelsesetaten	Nytt tiltak	Løpende
3. Styrket skjøtsel og forvaltning av naturverdier					
3.1	**Revidere og utarbeide nye forvaltnings- og skjøtselsplaner.** Fortløpende vurdere om det bør utarbeides forvaltnings- og skjøtselsplaner for biologisk viktige og verdifulle arealer/områder.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende

3.2	**Overvåke biologisk mangfold.** Overvåke status for verdifulle naturtypelokaliteter gjennom å oppsøke utvalgte kartlagte naturtyper, evt. også truede arter. Blomsterenger overvåkes årlig. Kommunen samarbeider med frivillige og profesjonelle kompetansemiljøer.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.3	**Skjøtsel av blomsterenger mv.** Gjennomføre hensiktsmessig skjøtsel for å ivareta intakte og restaurerte blomsterenger, der slått, beiting og bruk av høy inngår som sentrale elementer. Blomsterenger inkluderer åpen grunnlendt kalkmark, slåtteenger, naturbeitemarker og andre blomsterenger.	Bymiljøetaten	Gravplassetaten, Oslobygg KF, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, enkelte bydeler, Kulturetaten	Videreføres	Løpende
3.4	**Naturvennlig park- og friområdeforvaltning.** Ivareta biologisk mangfold og tilrettelegge for mer vill natur og villpollinatorvennlig beplantning i kommunens forvaltning av parker, friområder og andre grønne områder, som for eksempel gravplasser.	Bymiljøetaten bydelene	Gravplassetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Oslobygg KF	Videreføres	Løpende
3.5	**Skjøtsel av amfibiedammer.** Gjennomføre enklere skjøtselstiltak, som fjerning av uønsket vegetasjon i og ved dammer, der det ikke er behov for omfattende restaurering.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.6	**Skjøtsel av restaurert myr.** I Oslo kommunes skoger arbeides det systematisk med restaurering av myrer. Flere av de restaurerte myrene har behov for oppfølgende skjøtsel de første årene etter restaurering, særlig fjerning av oppslag av løvtrær.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.7	**Skjøtsel av biologisk verdifulle skogmiljøer.** Gjennomføre skjøtselstiltak for å opprettholde og tilbakeføre verdier i skogmiljøer i byggesonen og i Marka, med fokus på skogmiljøer som er kartlagt som naturtyper.	Bymiljøetaten	-	Videreføres	Løpende
3.8	**Bevare store, gamle enkelttrær.** Tiltaket inkluderer aktiv skjøtsel som fristilling av biologisk viktige store trær ved å fjerne oppslag av småtrær i nærheten og hensyn til dødt trevirke i forbindelse med beskjæring av gamle trær.	Bymiljøetaten	Virksomheter som har oppgaver som eier eller forvalter av kommunal grunn	Videreføres	Løpende
3.9	**Bekjempe fremmede arter og villfyllinger.** Gjennomføre målrettede tiltak og kampanjer for å øke mengden hageavfall som leveres på hageavfallsmottak, redusere mengden hageavfall som dumpes i naturområder, samt øke kunnskapen og bevisstheten rundt spredning av fremmede plantearter og plantesykdommer.	Bymiljøetaten	Renovasjons- og gjenvinnings-etaten, Bydelene	Videreføres	Løpende

3.10	**Bekjempe fremmede problematiske plantearter.** Styrke arbeidet med å bekjempe fremmede problematiske plantearter. Prioritere innsats mot flere arter og på flere områder i kommunen. Kartlegge og gjennomføre konkrete oppryddingstiltak av villfyllinger med hageavfall. Grove overtredelser vil politianmeldes.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.11	**Tilsyn med flytting av løsmasser.** Vurdere hvordan kommunen, som et supplement til statlig aktivitet, kan føre tilsyn med flytting av løsmasser i forbindelse med enkelte bygg- og anleggsprosjekter for å hindre/begrense spredning av fremmede arter.	Plan- og bygningsetaten, Bymiljøetaten		Videreføres	2026-2027
4. Økt informasjonsarbeid og samarbeid om biologisk mangfold					
4.1	**Informere om biologisk mangfold.** Arrangere seminar om ivaretakelse og skjøtsel av natur rettet mot borettslag, sameier, velforeninger, organisasjoner og interesseforeninger i kommunen. Gjennomføre informasjonstiltak som skilting og forbedret digital informasjon på kommunens nettsider.	Bymiljøetaten	Aktuelle virksomheter	Videreføres	Løpende
5. Bærekraftig høsting og gjenoppbygging av bestander					
5.1	**Utarbeide statusrapport for truede arter.** Statusrapporten skal danne grunnlag for ivaretakelse, gjenoppbygging og eventuelt reintroduksjon av bestander av truede arter. De mest truede artene og arter som Oslo har et spesielt nasjonalt og internasjonalt ansvar for, skal prioriteres.	Bymiljøetaten	-	Videreføres	2026-2027
5.2	**Etablere fredningsområder for marine organismer.** Vurdere behov for fredningsområder for marine arter. Tiltaksliste Oslofjorden, delmål 3 Habitatforbedrende tiltak, konkretiserer hvilke marine sikringstiltak som gjennomføres.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
6. Restaurering og ivaretakelse av natur					
6.1	**Restaurere myr.** Restaurere grøftede myrer i Oslo kommunes skoger for å øke verdien for biologisk mangfold, og som tiltak for karbonlagring, klimatilpasning og økt opplevelsesverdi. Aktuelle myrer for restaurering vil vurderes fortløpende, og rikmyrer og sumpskog vil prioriteres.	Bymiljøetaten	Klimaetaten	Videreføres	Løpende
6.2	**Restaurere blomsterenger mv.** Restaurering av arealer med åpen grunnlendt kalkmark, slåtteenger, naturbeitemarker og andre blomsterenger som er forringet av gjengroing, fremmede arter eller andre utfordringer. Utarbeide skjøtselsplaner for å ivareta de biologiske kvalitetene i blomsterengene. Støtte opp om kartlegging, etablering og restaurering av blomsterenger i privat regi.	Bymiljøetaten	-	Videreføres	Løpende

6.3	**Restaurere amfibiedammer.** Restaurere dammer som står i fare for å gro igjen, først og fremst i byggesonen. Etablering av amfibiehotell kan være aktuelt. Dammer er særlig viktige for amfibier, men også for fugler, vannplanter og en rekke vanntilknyttede insekter og andre virvelløse dyr.	Bymiljøetaten	-	Videreføres	Løpende
6.4	**Restaurere vassdragsnatur.** Utrede og gjennomføre restaureringstiltak for å heve habitatkvaliteten i og langs vassdrag, med hovedfokus på Alnavassdraget. Etablere og styrke kantsoner langs vassdragene slik at de får en god økologisk funksjon. Utbedre vandringshindre for fisk. Restaurere minst én lengre delstrekning av et vassdrag per år.	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten	Videreføres	Løpende
6.5	**Restaurere marin natur.** Tiltaksliste Oslofjorden, delmål 3 Habitatforbedrende tiltak, konkretiserer hvilke marine restaureringsprosjekter som gjennomføres.	Bymiljøetaten	Klimaetaten, Oslo Havn KF, Eiendoms- og byfornyelsesetaten	Videreføres	Løpende
6.6	**Styrke truede treslag.** Styrke kommunens innsats for truede treslag, gjennom å produsere og plante treslag som alm og ask.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten	Videreføres	Løpende
6.7	**Ikke tillate privat hogst og inngrep i gammelskog og myr i privat skog.** Tiltaket innebærer å vurdere hvilke instrukser kommunen bør gi til Regionkontor Landbruk slik at det ikke innvilges søknader om hogst og andre inngrep i gammelskog og myr som gir negative konsekvenser for naturmangfold og klima.	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Regionkontor Landbruk, Bymiljøetaten, Klimaetaten	Videreføres	Løpende
6.8	**Begrense nye landbruksveier** Tiltaket innebærer å vurdere hvilke retningslinjer som skal ligge til grunn for instruks til Regionkontor Landbruk, for å sikre at veisøknader innvilges kun helt unntaksvis.	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Regionkontor Landbruk, Bymiljøetaten, Klimaetaten	Videreføres	Løpende

Urbant landbruk

URBANT LANDBRUK					
Tiltak		**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak 2027**	**År**
	1. Areal for urbant landbruk				
1.1	Ivareta at urbant landbruk vurderes i planprosesser og byutviklingsprosjekter.	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Videreføres	2021-2030
1.2	Tilby utleie av ledig kommunalt areal som egner seg til dyrking og følge opp aktørene som får leie. Gjelder ikke lokaler.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.3	Ved ny beplanting eller ved erstatning av trær skal det vurderes å ta i bruk frukttrær.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.4	Regenerativt landbruk i to kommunale besøksgårder: - Fortsette å utvikle og ta i bruk de regenerative metodene Sørli besøksgård drives etter med kompost, aktiv styring av beite og minimal jordbearbeiding. - Bogstad Gård driftes etter regenerative metoder.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	2021 -
1.5	Barnas bed. Plante ca. 15 grønnsaksbed i nærheten av barnehager og skoler. Når mulig inviteres barnehagebarn til å delta på selve plantingen.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.6	Kartlegge muligheter for å sikre egnede arealer til formål bebyggelse og anlegg - urbant landbruk, etter ny kart- og planforskrift.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten	Nytt tiltak	2027-2028
1.7	Vern av Akergårdene. Sikre Akergårdenes arealer som kan være egnet, og som har tradisjon som dyrkingsareal, ved bevaringsregulering.	Byantikvaren	Plan- og bygningsetaten	Nytt tiltak	Løpende
	2. Urbant landbruk som verktøy i kommunen				
2.1	Øke antallet frukttrær innenfor byggesonen i Oslo kommune i samarbeid med jobbprosjekter for ungdom.	Plan- og bygningsetaten v/Oslotrær	Bydelene	Videreføres	2023-2029
2.2	Videreutvikle Geitmyra skolehage som kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet.	Utdanningsetaten		Videreføres	2021-2030
	3. Samarbeid og kunnskap				
3.1	Sørli gård bygger opp kompetanse om metoder for lagring og foredling av egne grønnsaker og kjøtt.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende

3.2	Videreutvikle Losæter som kompetansesenter for urbant landbruk i Oslo. Styrke møteplassen og tilby en arena for kurs- og kunnskapsformidling.	Bymiljøetaten		Videreføres	2021-2028
3.3	Etablere og vedlikeholde kartdata og indikatorer for urbant landbruk.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.4	Utarbeider og følger opp kunnskapsgrunnlag om matproduksjonspotensiale for Oslo	Regionkontor landbruk	Bymiljøetaten	Videreføre	2024-2027
4. Kommunikasjon					
4.1	Koordinere erfaringsdeling og kommunikasjon om urbant landbruk innad i kommunen og ut mot innbyggere.	Bymiljøetaten	Bydeler, Regionkontor landbruk, Deichman	Videreføres	2025-2028
4.2	Formidle dyrkekurs. Kunnskapsheving og lavterskeltilbud for befolkningen. Kan arrangeres av de kommunale gårdene eller av eksterne aktører.	Bymiljøetaten	Deichman	Videreføres	2020-2029
4.3	Deichman dyrker. Deichman filialer formidler om urbant landbruk gjennom frøbibliotek og andre aktiviteter som følger sesongen. Dyrkefestival gjennomføres i mars-april.	Deichman	Bymiljøetaten	Videreføres	2025-2028
4.4	Spre informasjon om samspillet mellom urbant landbruk og biologisk mangfold	Bymiljøetaten		Justeres og videreføre	2025-2027

Miljøkvalitet i Oslofjorden

MILJØKVALITET I OSLOFJORDEN					
Tiltak		**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak 2027**	**År**
1. Redusere tilførsel av næringsstoffer					
1.1 Vann- og avløpstiltak					
1.1.1	Vurdere ytterligere økning av rensegrad ved Bekkelaget renseanlegg (dersom driftstiltak ikke er tilstrekkelig kan det utløse behov for investeringstiltak). *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	2024 -
1.1.2	Samarbeid med VEAS om styring av avløpstrømmer ved å utnytte kapasitet under større nedbørhendelser for å minimere overløp og utslipp til fjorden. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
1.1.3	Deltagelse i mulighetsstudie "FAABO - fremtidig avløpsrensing for Asker, Bærum og Oslo mot 2060".	Vann- og avløpsetaten		Nytt tiltak	2026 -
1.1.4	Kontinuerlig rehabilitering og fornyelse av avløpsnettet for å redusere utslipp av spillvann. Inkl. overordnet planlegging og prioritering av områder med behov for tiltak, gjennomføring av investeringsprosjekter, løpende driftstiltak og kildesporing for å finne og rette feil på avløpsnettet.	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
1.1.5	Gjennomføre separering av stikkledninger i forbindelse med rehabilitering av avløpsnettet. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
1.1.6	Følge opp spredt avløp gjennom å sikre at utslipp fra avløpsanlegg for spredt bebyggelse renses i tråd med rensekravene i forurensingsforskriftens kapittel 12 og 13, samt styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser til utslipp av avløpsvann. *Jf. Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.*	Vann- og avløpsetaten		Nytt tiltak	Løpende
1.1.7	Forvalte tilskuddsordningen for håndtering av takvann på egen tomt, som bidrar til å minimere overløp og utslipp til fjorden.	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	2025 - 2028
1.1.8	Etablering av septikmottak for fritidsbåter. *Jf. Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	2024 -
1.2 Landbrukstiltak					
1.2.1	Kontroll og tilsyn av regelverk knyttet til jordbruksproduksjon og vannmiljø delegert til kommunene; krav til gjødslingsplan, lagring og bruk av	Regionkontor Landbruk		Videreføres	Løpende

	husdyrgjødsel, regionale miljøkrav for jordbruket, krav til kantsone mot vassdrag på minst 2m (*Jf. Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.)*				
1.2.2	Regionalt miljøprogram (RMP) - miljøtilskudd til gårdbrukere som forvaltes lokalt etter regional prioritering i fylkene (Eks. grasdekte kantsoner mot vassdrag, arealer ute/med utsatt jordarbeiding, fangvekster). Veiledning, saksbehandling og kontroll med ordningen. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*.	Regionkontor Landbruk		Videreføres	Løpende
1.2.3	Veiledning og saksbehandling av ordningene: - Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)- Dreneringstilskudd. Miljøtilskudd med lokalt prioriterte og tildelte midler iht. retningslinjer i tråd med nasjonale og regionale føringer. (Eks. fangdammer, utbedre hydroteknisk anlegg, gjenåpning av jordbruksbekker). *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*.	Regionkontor landbruk		Videreføres	Løpende
1.2.4	Følge opp etablering av fangdam i jordbruksbekk med hensikt om rensning av avrenning fra jordbruksareal.	Regionkontor Landbruk		Videreføres	2025-2029
2. Redusere tilførsel av miljøgifter og mikroplast					
2.1 Forurenset overvann – kartlegging, krav og rutiner					
2.1.1	Kartlegge overvannsnettet i Oslo kommune for å redusere tilførsel av urbant forurenset overvann. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*.	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten	Videreføres	2025-2029
2.1.2	Utarbeide grenseverdier for utslipp av forurenset overvann til resipienter for Oslo kommune. Arbeid innenfor temagruppen "Forurenset overvann" under Vannområde Oslo. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*.	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Plan- og bygningsetaten	Videreføres	2025-2027
2.1.3	Teste ut rensing av overvann gjennom transformasjon av eksisterende tette flater på kommunal grunn til permeabelt dekke. *Jf. Handlingsplan for overvann tiltak 9*.	Oslobygg KF	Plan- og bygningsetaten, Bymiljøetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten	Videreføres	2026 -
2.1.4	Sikre arealer til infiltrasjon og rensing av overvann gjennom å arbeide for en tverretatlig samordning av rutiner og verktøy for plan- og byggesaksbehandling. *Jf. Handlingsplan for overvann tiltak 12 og 16*.	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Oslo Havn KF	Videreføres	Pågående
2.1.5	Styrke interne rutiner for sikring av areal til rensetiltak og driftsoppfølging av lokale overvannstiltak i BYMs prosjekter gjennom oppdatering av interne veiledere og kartfesting av anlagte tiltak og deres driftsbehov.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
2.1.6	Være en aktiv pådriver til gjennomføring av pilotprosjekter for rensing av veivann ved hjelp av naturbaserte løsninger.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende

2.1.7	Videreutvikle oppstrømsarbeidet for å redusere forurensning til avløpsnettet. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten		Justeres og videreføres	Løpende
2.1.8	Vurdere, planlegge og bygge kvartærrensing på Bekkelaget renseanlegg for å møte fremtidige krav til rensing som følge av revidert avløpsdirektiv. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten		Justeres og videreføres	2024-2026
2.2 Veidriftstiltak og snøhåndtering					
2.2.1	Gjennomføre tømming av sandfang og gatefeiing, og levere til godkjente deponier. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.*	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
2.2.2	Økt tømming av sandfang som er kritiske ift. spredning av forurensning til vassdrag. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.*	Bymiljøetaten		Videreføres	2025-2028
2.2.3	Utrede og optimalisere selve tømmerutinen for sandfang for å minimere spredning av miljøgifter til vassdrag og fjorden gjennom tømmeprosessen. Tiltaket inkluderer å videreutvikle kartløsningen for sandfang med historikk for tømming, for bedre prioritering av områder med behov for tømming. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.*	Bymiljøetaten		Videreføres	2024 -
2.2.4	Teste ut smart sandfangsteknologi. Trinn 1: sette ut sensorer (utført). Trinn 2: analysere data.	Oslo Havn KF		Videreføres	2025-2027
2.2.5	Årlig oppdatering av Bymiljøetatens snøhåndteringsplan. I dette; videreføre smelteanlegget (snølekteren) for rensing av smeltevannet før utslipp til fjorden. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
2.2.6	Arbeide med kartlegging av og forebyggende tiltak mot mikro- og nanoplast. *Jf. delområde 4 i Tiltaksliste for plast og marinforsøpling.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	2026-2028
2.3 Forurenset grunn og -sedimenter, og avfallsdeponier					
2.3.1	Villfyllingsprosjekt: Gjennomføre risikovurdering av lokaliteter med mulig avrenning til vannforekomster og vurdere eventuelle tiltak iht. utførte risikovurderinger.	Eiendoms- og byfornyelsesetaten		Nytt tiltak	2027 -
2.3.2	Etterdrift og overvåking av nedlagte avfallsfyllinger for å sikre forsvarlig håndtering av forurensning. (Grønmo, Rommen, Stubberud, Kjelsrud, Huken). *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Eiendoms- og byfornyelsesetaten		Justeres og videreføres	Løpende

2.4 Småbåthavner					
2.4.1	Utrede mulighet for å stille strengere miljøkrav til småbåthavner for å minimere spredning av miljøgifter og mikroplast til Oslofjorden fra vedlikehold av fritidsbåter. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Bymiljøetaten	Vannområde Oslo v/temagruppe «Småbåthavner»	Videreføres	2027-
2.4.2	Forvalte støtteordning for småbåthavner i Oslo for tiltak som hindrer spredning av miljøgifter og mikroplast fra vedlikehold av fritidsbåter, samt oppryddingstiltak av havbunnen ved tilhørende havneområder *Jf. tiltak 3.4 i Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.*	Bymiljøetaten		Videreføres	2025-2028
2.4.3	Opprettholde tverretatlig samarbeidsgruppe med mål om å finne de mest effektive tiltakene for å minimere utslipp fra småbåthavner. Samarbeidsgruppen er en temagruppe under Vannområde Oslo og har tett dialog med Småbåtutvalget.	Bymiljøetaten	Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Plan- og bygningsetaten, Vann- og avløpsetaten, Klimaetaten	Justeres og videreføres	Løpende
3. Marint biologisk mangfold og vannkvalitet					
3.1 Restaurering og habitat-/vannkvalitetsforbedrende tiltak					
3.1.1	Informasjonsarbeid, kartlegging og bekjempelse av fremmede marine arter, bl.a. stillehavsøsters og havnespy. *Jf. Tiltak 1.2 i Tiltaksliste biologisk mangfold.*	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	Løpende
3.1.2	Oppdatere kartgrunnlaget for marint biologisk mangfold i Oslo kommune, samt kartlegge arealer med potensiale for reetablering av marine habitater. *Jf. tiltak 1.1 og 2.3 i Tiltaksliste biologisk mangfold.*	Bymiljøetaten	Oslo Havn KF	Justeres og videreføres	Løpende
3.1.3	Restaurere viktige marine habitater som ålegras og tare, samt evaluere eksisterende habitatforbedrende tiltak for å konkretisere skjøtselsbehov. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo, tiltak 6.5 i Tiltaksliste biologisk mangfold*	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	2023 -
3.1.4	Utrede muligheten for bruk av tunikater som naturbasert løsning for lokal forbedring av vannkvalitet i fjorden.	Bymiljøetaten	Klimaetaten	Videreføres	2025-2029
3.1.5	Arbeide for utvidelse av hummerfredningsområdet i Oslo kommune. *Jf. tiltak 5.2 i Tiltaksliste biologisk mangfold.*	Bymiljøetaten			2025-2026
3.1.6	Være pådriver for, og bidra til tverrsektorielle prosjekter med mål om å etablere habitat/vannkvalitetsforbedrende tiltak i fjorden.	Bymiljøetaten	Oslo Havn KF	Videreføres	Løpende
3.1.7	Etablere og koordinere arbeid med visningssenter av habitatforbedrende tiltak, med mål om utprøving av ulike metoder, samt formidling til befolkningen om miljøforholdene i Oslofjorden.	Bymiljøetaten		Videreføres	2026 -

3.1.8	Forvalte tilskuddsordningen for å bedre lokale miljøforhold i Oslofjorden. Omfatter tilskudd til lokale habitatforbedrende tiltak og/eller løsninger som kan bedre vannkvaliteten i Oslofjorden.	Bymiljøetaten		Videreføres	2025-2028
3.2 Arealplanleggingstiltak					
3.2.1	Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging. *Jf. Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.*	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres	2026-2029
3.2.2	Unngå inngrep og tiltak i viktige naturområder i fjorden, samt sikre disse i arealplanlegging, gjennom gjennomgang av interne rutiner for saksbehandling og rapportering knyttet til tiltak og inngrep i sjø og i 100-metersbelte langs fjorden. *Jf. Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.*	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres	Løpende
3.2.3	Sikre en streng praktisering av byggeforbud i strandsonen (PBL § 1-8) i tråd med statlige planretningslinjer for strandsonen. Utbygging i 100-metersbeltet langs sjø bør skje gjennom kommunale arealplaner, ikke dispensasjoner. *Jf. Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.*	Plan- og bygningsetaten		Videreføres	Løpende
3.2.4	Ulovlighetsoppfølging i strandsonen på land og ut i sjøen, inkl. overvåking og håndheving av eksisterende lover og regler for å beskytte miljøet og sikre allmennhetens tilgang.	Plan- og bygningsetaten, Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.2.5	Implementere forbud mot nye moringer og bøyer, med krav om dispensasjon fra kommuneplanen for eventuelle unntak.	Plan- og bygningsetaten		Videreføres	2025 -
3.2.6	Foreslå retningslinjer for oppankring av båter, flåter mv. i sjøen for å beskytte sjøbunnen, minimere miljøpåvirkning og sikre trygg ferdsel (lokal forskrift hjemlet i havne- og farvannsloven).	Oslo Havn KF	Bymiljøetaten	Nytt tiltak	2027 -
3.2.7	Styrke tverrsektorielt samarbeidet om Oslofjorden, internt og mellom kommuner/fylkeskommuner/ staten gjennom aktivt bruk av kystsonenettverket og revisjon/oppfølging av regional plan for areal og mobilitet i Oslo og Akershus, samt regional vannforvaltningsplan.	Plan- og bygningsetaten Bymiljøetaten		Videreføres	2025 -

4. Overvåking av vannkvalitet					
4.1	Overvåking av vannkvalitet i Oslo kommunes vassdrag. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten	Vannområde Oslo	Videreføres	Løpende
4.2	Deltakelse i overvåking av Indre Oslofjord i regi av Fagrådet for vann- og avløpsteknisk samarbeid i Indre Oslofjord.	Vann- og avløpsetaten	Bymiljøetaten, Oslo Havn KF	Videreføres	Løpende
4.3	Utvide dagens overvåking i regi av Vannområde Oslo av Alna inkl. sidebekker for økt innsats på kildesporing og tiltaksrettet overvåkning i Alnavassdraget. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten	Videreføres	Løpende
5. Kunnskap, informasjon og samarbeid					
5.1	Oslofjordprosjektet – et kunstprosjekt med utgangspunkt i Oslofjorden som felles offentlig rom, med mål om å realisere ett eller flere kunstverk som inngår i Oslo kommunes kunstsamling.	Kulturetaten		Nytt tiltak	2026 -
6. Tiltak mot marin forsøpling					
6.1	Jobbe forebyggende mot marin forsøpling. *Jf. delområde 2 i Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.*	Oslo kommune		Videreføres	Løpende
6.2	Systematisk rydde strender og elver, samt rydde områder som er vanskelig tilgjengelig. *Jf. Tiltak 3.1-3.3 i Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.*	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	Løpende
6.3	Økt innsats rettet mot fjerning av båter som er sunket eller står i fare for å synke i Indre Oslofjord.	Bymiljøetaten	Oslo Havn KF, Brann- og redningsetaten	Videreføres	Løpende
6.4	Arbeide for å fase ut bruk av eksponert isopor (EPS) som materiale i flyteelementer ved havner og private brygger i Indre Oslofjord. *Jf. tiltak 3.4 i Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.*	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende

Plast og marin forsøpling

	PLAST OG MARIN FORSØPLING				
	Tiltak	**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak 2027**	**År**
	1. Redusert forbruk av engangsplast				
1.1	Kartlegge bruk av plast i kommunens innkjøp	Økonomi- og forvaltningsetaten	Bymiljøetaten	Nytt tiltak	Løpende
1.2	Tilrettelegge for redusert engangsplast og emballasje i anskaffelser ved å stille krav for kartlagte varekategorier i samkjøpsavtaler for hele kommunen.	Økonomi- og forvaltningsetaten	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres	
1.3	Stille krav for redusert bruk av plast, som engangsprodukter og emballasje, samt alternativer til jomfruelig plast i anskaffelser.	Alle virksomheter	Økonomi- og forvaltningsetaten	Videreføres	Løpende
1.4	Tilrettelegge for og veilede ansatte om redusert bruk av plast- og engangsprodukter i kommunens virksomheter, samt forvalte støtteordning for plastreduksjon.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.5	Stille krav om at bruk av unødvendige engangsartikler i plast reduseres når kommunal eiendom leies ut til arrangementer, samt veilede arrangører mot mer plastsmarte arrangementer.	Bymiljøetaten, Bydeler		Videreføres	Løpende
	4. Forebygging av forsøpling og håndtering av plastavfall				
2.1	Sette ut smarte avfallsbeholdere som har komprimator og automatisk signal for tømming, i bybildet og spesielt langs kaikant.	Oslo Havn KF, Bymiljøetaten		Videreføres	2023 -
2.2	Arbeide preventivt for at dekk som brukes som fendere langs kaiene ikke havner i fjorden som følge av slitasje.	Oslo Havn KF		Nytt tiltak	2027
2.3	Gjøre tiltak i egen drift, samt påvirke nedstrømsaktører og regelverk, for å øke materialgjenvinningsgraden av plast.	Renovasjons- og gjenvinningsetaten	Klimaetaten	Videreføres	Løpende
2.4	Føre tilsyn med plastforsøpling fra byggeplasser, og følge opp tiltakshaver og ansvarlige foretak med nødvendige sanksjoner i henhold til plan- og bygningsloven og forurensningsregelverket	Plan - og bygningsetaten		Videreføres.	Løpende
2.5	I dialog med byggebransjen, finne målrettede tiltak som forbedrer praksisen for avfallhåndtering og materialgjenvinning av plastemballasje.	Oslobygg KF	Klimaetaten, Bymiljøetaten	Videreføres	Løpende
2.6	Gjennom de kommunale virksomheter som er ansvarlig for bygg- og anleggsvirksomhet, stille krav i kontrakter for å sikre at plastavfall fra	Oslobygg, Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten	Økonomi- og forvaltningsetaten,	Videreføres	Løpende

	byggeplasser ikke kommer på avveie, med særlig aktsomhet for byggeplasser nær Oslofjorden.		Klimaetaten, Bymiljøetaten		
2.7	Utvikle krav og kriterier for redusert bruk av plast i kommunale byggeprosjekter, og teste Futurebuilts kriterier i enkelte relevante anskaffelser.	Oslobygg, Plan- og bygningsetaten		Videreføres	Løpende
2.8	Gå til innkjøp av ny løsning for bedre oppsamling av flytende søppel i Akerselva	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	
5. Opprydding og marin forsøpling					
3.1	Legge til rette for frivillig rydding i Oslo gjennom støtteordninger og bistand til avfallshåndtering.	Bymiljøetaten, Oslo Havn KF		Videreføres	Løpende
3.2	Systematisk rydde strender og elver, samt rydde øyene i Oslofjorden gjennom Frelsesarmeens tiltak "Jobben".	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	Løpende
3.3	Forvalte støtteordning for småbåthavner i Oslo for tiltak som hindrer spredning av miljøgifter og mikroplast fra vedlikehold av fritidsbåter, samt oppryddingstiltak av havbunnen ved tilhørende havneområder.	Bymiljøetaten		Videreføres	2023-2028
3.4	Arbeide for å fase ut bruk av eksponert isopor (EPS) som materiale i flyteelementer ved havner og private brygger i Indre Oslofjord.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.5	Støtte arbeid for å utvikle ny teknologi for å samle opp plast og forhindre spredning til fjorden.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
6. Mikro- og nanoplast					
4.1	Følge opp resultater fra prøvetaking fra vaskerier og industribedrifter. Spre funn og gå i dialog med utvalgte bedrifter og bransjeforeninger.	Vann- og avløpsetaten, Bymiljøetaten		Videreføres	2026 -
4.2	Være oppdatert på kunnskap, regelverk og konsekvenser av mikroplast i avløpsslam til landbruksjord	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
4.3	Vurdere mikroplast som en måleparameter knyttet til overløpsutslipp og forurenset overvann	Vann- og avløpsetaten, Bymiljøetaten	Vannområde Oslo, Plan og bygningsetaten	Nytt tiltak	2026 -
4.4	Utrede mengden og forhindre mikroplast på avveie fra forurensede snømasser og oppløst vegmerking.	Bymiljøetaten		Videreføres	2026-2028
4.5	Stille krav om at all avrenning fra bilveier skal gjennom lokal infiltrasjon, for å fange opp plast og andre partikler	Plan- og bygningsetaten		Nytt tiltak	Løpende
5. Kunnskap, informasjon og samarbeid					

5.1	Være en pådriver, og forvalte støtteordning for næringslivet, innen uttesting av ombruksløsninger for take-away emballasje i Oslo.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
5.2	Gjennomføre informasjonsarbeid rettet mot Oslos innbyggere om hvordan man kan redusere unødvendig bruk av plast og unngå plastforsøpling.	Bymiljøetaten, Plan - og bygningsetaten ved ByKuben	Klimaetaten, Renovasjons - og gjenvinningsetaten	Videreføres	Løpende
5.3	Øke kunnskapen om plastforsøpling og materialgjenvinning blant alle Oslos 4. klasse elever, gjennom undervisningsopplegget på SirkuLÆR, et opplæringstilbud hos Renovasjons- og gjenvinningsetaten på Haraldrud.	Renovasjons- og gjenvinningsetaten		Videreføres	Løpende
5.4	Øke kunnskapen om plastsortering og motivere til endret atferd gjennom: - Å besøke Oslos innbyggere for å gi personlig veiledning - Kommunikasjon mot Oslos innbyggere	Renovasjons- og gjenvinningsetaten		Videreføres	Løpende
5.5	Samarbeide med næringslivet samt organisasjoner nasjonalt og internasjonalt, for å redusere bruken av plast og bekjempe marin forsøpling.	Bymiljøetaten	Klimaetaten	Videreføres	Løpende

Dyrevelferd

DYREVELFERD				
Tiltak	**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak 2026**	**År**
1. GENERELT				
1.1 Nettverk for dyrevelferd - kommunen, Mattilsynet, politi og organisasjoner Initiere årlig samhandlingsmøte hvor kommunen inviterer Mattilsynet, politiet og organisasjoner	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.2 Informasjon om tema dyrevelferd Publisere en temaside på kommunens nettsider med informasjon og relevante lenker	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.3 Tilskuddsordning for dyrevelferd Tilrettelegge for at organisasjoner kan søke om støtte til tiltak som øker dyrevelferden	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.4 Fyrverkeri Jobbe for at det skal stilles strengere krav for å begrense bruken av fyrverkeri i Oslo.	Brann- og redningsetaten og Bymiljøetaten.		Videreføres	Løpende
1.5 Mottakssenter for smådyr Stille kommunal tomt til rådighet til Dyrebeskyttelsen Norge avd. Oslo og Akershus som skal ta imot ville smådyr.	Dyrebeskyttelsen Norge avd. Oslo og Akershus		Videreføres	Løpende
2. **SELSKAPSDYR**				
2.1 Øke kompetansen til kommunalt ansatte i oppsøkende virksomheter Etablere rutiner for ansatte i oppsøkende etater om hva de skal gjøre dersom de ser brudd på dyrevelferdsloven.	Sykehjemsetaten, Velferdsetaten, Brann- og redningsetaten og bydelene		Videreføres	Løpende
2.2 Friområder for hund Etablere flere friområder for hund.	Bymiljøetaten	Bydelene	Videreføres	Løpende
3. **PRODUKSJONSDYR**				
3.1 Krav til dyrevelferd ved innkjøp Stille krav til god dyrevelferd når kommunen kjøper kjøtt og animalske produkter, for eksempel gjennom krav til dyrevernmerking.	Alle virksomheter		Videreføres	Løpende
3.2 Redusert kjøttforbruk og økt andel plantebasert mat Alle kommunens kantiner skal ha minst tre kjøttfrie dager i uka og alltid ha et varmt vegansk alternativ når varmmat serveres. Det skal etterstrebes at samtlige kantiner som serverer mat til kommunens medarbeidere skal følge føringen.	Alle virksomheter		Videreføres	Løpende
3.3 Kommunale besøksgårder Dyrevelferd skal være tema i undervisningsoppleggene.	Bymiljøetaten	Aktuelle bydeler	Videreføres	Løpende

4. **VILLE DYR**				
4.1 Forhindre viltpåkjørsler Fortsette vinterfôring av hjortevilt i Maridalen og Sørkedalen ved store snømengder. Oppfordre staten til samarbeid om oppskalering av vinterfôring også andre steder i kommunen for å forhindre påkjørsler av vilt på statlige veier. Undersøke muligheten for å tilrettelegge for faunapassasjer på veier og jernbaner for å hindre påkjørsler av ville dyr.	Bymiljøetaten og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel		Videreføres	Løpende
4.2 Unngå bruk av skadefelling og skuddpremie i viltforvaltningen Oslo kommune vil fortsette å være restriktive med å gi tillatelse til skadefelling, samt unngå bruk av skuddpremie.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
4.3 Forsøpling som fører til unødig lidelse **4.3.1 Fiskesnører og -kroker** Gjennomføre informasjonstiltak rettet mot fiskemiljøer, og ved mye brukte fiskeplasser, om å ta med seg avkappede fiskesnører- og kroker gjennom den pågående satsingen på opprydning av plast og marin forsøpling. **4.3.2 Dyrerusken** Fortsette kampanjen Dyrerusken - "Våre skjulte naboer", rettet mot elever i 1.-4. klasse som fokuserer på hvor viktig søppelrydding er for dyrevelferd.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
4.4 Piggtråd og gamle gjerder Informere grunneiere om å fjerne gamle og ulovlige piggtrådgjerder som oppdages.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
4.5 Båndtvang for hund Vedta forskrift om ekstraordinær båndtvang i visse perioder.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
4.6 Katt og små ville dyr Informere katteeiere på temasiden med informasjon om dyrevelferd om den negative påvirkningen jakt på bestandene av mindre pattedyr, fugl, amfibier og reptiler har.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
4.7 Alternativer til duetårn Eksperimentere med alternativer til duetårn, slik som redebokser og duehus/duepaviljonger, i områder duene allerede bruker og i utforming av nye fasader og bruer.	Bymiljøetaten	Aktuelle bydeler og organisasjoner	Videreføres	Løpende

Gåstrategi

GÅSTRATEGI				
Tiltak		**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak**
1. KOMMUNIKASJON OG PÅVIRKNING				
1.1 Samarbeid og samskapning				
1.1.1	**Kartlegging av tellinger og data** Tellinger og data er viktig for å synliggjøre gående i enkeltprosjekter, og for å kunne prioritere hvor det er behov for oppgradering av fysisk infrastruktur eller økt driftsnivå. Tellinger av gående/gangstrømmer gjøres i dag i enkeltprosjekter uten at disse dataene samles ett sted etter prosjektslutt. Kommunen har heller ingen faste tellepunkter eller datainnsamlingsrutiner for gående. Det er behov for å kartlegge hvilke virksomheter som sitter på data og/eller tellinger av gangstrømmer og gående, for å systematisere og tilgjengeliggjøre dette innad i kommunen.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten Helseetaten Klimaetaten Ruter	Videreføres
1.1.2	**Systematisk gjennomgang av kommunens innbyggerundersøkelser** I videreutviklingen av resultatindikatorer og nøkkeltall, vil det være hensiktsmessig å kartlegge hvilke data kommunen henter inn om relevante forhold for gående gjennom ulike innbyggerundersøkelser. I gåstrategien heter det også at det skal gjennomføres en holdningsundersøkelse. Før dette gjøres, er det nødvendig å gå gjennom kommunens allerede eksisterende innbyggerundersøkelser, deriblant Folkehelseundersøkelsen i Oslo, Reisevaneundersøkelsen, Innbyggerundersøkelsen og Bymiljøetatens bymiljøundersøkelse. Bymiljøundersøkelsen skal revideres i 2026. Dette gir muligheten til å utforme den slik at den gir større nytte i arbeidet med gange.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten Helseetaten Klimaetaten Ruter	Videreføres
1.1.3	**Utrede insentiver overfor private, frivillige og ideelle aktører** Å løse de store samfunnsflokene fordrer bidrag fra både offentlig, privat og frivillig sektor. Gjennom ulike insentiver kan kommunen stimulere andre aktører til å fremme aktiv og grønn mobilitet. Dette mulighetsrommet bør vurderes nærmere.	Bymiljøetaten	Klimaetaten Bydelene Helseetaten	Videreføres
1.1.4	**Videreføre samarbeid fra tiltakslistearbeidet på tvers av fagmiljøer og etater** Det påbegynte samarbeidet om gange i kommunen vil videreføres for å sikre at gående sine interesser blir ivaretatt i planlegging. Å styrke kommunikasjonen på tvers av kommunen kan bidra til mer effektive planprosesser og økt kunnskapsdeling på tvers av fagmiljøer, sektorer og virksomheter.	Bymiljøetaten	Klimaetaten Plan- og bygningsetaten Helseetaten Eiendoms- og byfornyelses etaten Oslobygg KF Ruter Sporveien Bydelene	Videreføres

1.2 Kommunikasjon og mobilitetspåvirkning				
1.2.1	**Temaside om gange på kommunens nettsider** Det planlegges å opprette en temaside om gange på kommunens nettsider. Formålet med nettsiden er både å informere Oslos innbyggere om planlagte og pågående prosjekter som bidrar til å øke gangvennligheten i byen, samt publisere innhold som kan inspirere innbyggerne til å gå.	Bymiljøetaten	Klimaetaten, Plan- og bygningsetaten, Helseetaten	Videreføres
1.2.2	**Innarbeide gange som informasjonspunkt på nettsidene til Bymiljøetatens prosjekter** Gange vil innarbeides som informasjonspunkt på nettsidene til Bymiljøetatens prosjekter. Formålet er å synliggjøre prosjekter som bidrar til økt gangvennlighet, samt å vise tilbake til temasiden om gange for mer informasjon på kommunens nettsider.	Bymiljøetaten		Videreføres
1.2.3	**Publisere saker på KlimaOslo.no som fremhever Oslo som gåby** For å synliggjøre mulighetene til fots i Oslo, og inspirere til mer gange, vil det publiseres saker som fremhever Oslo som gåby på KlimaOslo.no. Bidragsytere kan være både Klimaetaten og Bymiljøetaten.	Klimaetaten	Bymiljøetaten	Videreføres
1.2.4	**Produsere holdningsskapende og informativt innhold i sosiale medier** Det vil produseres holdningsskapende innhold i sosiale medier (SoMe) som retter seg mot å forbedre samspillet mellom gående og syklende. Dette kan eksempelvis innebære informative videoer om vikepliktsregler for myke trafikanter i ulike trafikksituasjoner.	Bymiljøetaten		Videreføres
1.2.5	**Budskap på Ruters digitale flater** Budskap på digitale flater som Ruter forvalter på busser, trikker og holdeplasser. Budskapene kan for eksempel rette seg mot å erstatte de korte kollektivreisene med reiser til fots. Et slikt tiltak kan være hensiktsmessig å teste ut på strekninger med trengsel på kollektiv, og kan også være formålstjenlig i et folkehelseperspektiv.	Ruter	Bymiljøetaten, Helseetaten	Videreføres
1.2.6	**Utarbeide kart over skoleveistrekninger i bydel Grorud** Bydel Grorud skal, i samarbeid med barne- og ungdomsskolene, utarbeide et kart som viser oversikt over hvilke veistrekninger som er skolevei for flest barn i bydelen. Dette vil synliggjøre aktuelle strekninger for fremtidige infrastruktur- og driftstiltak.	Bydel Grorud		Videreføres
1.2.7	**«Gå til skolen»-kampanje i bydel Grorud** Bydel Grorud vil hjelpe skolene i bydelen med å spre kunnskap til elever og foreldre om helsefordeler ved å gå til og fra skolen gjennom en årlig kampanje hver høst. Tiltaket kan bidra til økt aktiv mobilitet blant barn og unge.	Bydel Grorud		Videreføres
1.2.8	**Tilgjengeliggjøre kart over bydelens turmål og utleiemuligheter i bydel Sagene** Bydel Sagene skal tilgjengeliggjøre kart som viser oversikt over bydelens turmål og muligheter for leie av grunn og lokaler. Dette vil synliggjøre lokale muligheter for gåturer, opphold og rekreasjon i bydelen.	Bydel Sagene		Videreføres

2. EN GANGVENNLIG BYSTRUKTUR				
2.1 Nærhetsbyen og gode forbindelser til kollektiv				
2.1.1	**Tilgjengeliggjøre gangtilgjengelighetsanalysen som er utviklet i forbindelse med kommuneplanens arealdel som interaktive kart, og etablere hvordan analysen brukes i plansaker og prosjekter** Som del av arbeidet med kommuneplanens arealdel ble det utarbeidet en analyse av gangtilgjengelighet til målpunkter i hele Oslo. Analysen viser hvor det er god og mindre god tilgjengelighet til ulike typer målpunkter. Analysen er et godt underlag for å jobbe videre med "Nærhetsbyen" i planer og prosjekter, samt prioritere målrettede tiltak for å forbedre gangtilgjengeligheten i ytre by. Dette handler blant annet om å redusere barrierer og omveier for de gående.	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Videreføres
2.1.2	**Forbedre tilkomst for gående til holdeplasser** Gåing er et viktig bindeledd i byens transportsystem. Ved å tilrettelegge for bedre tilkomst til holdeplasser for gående, tilgjengeliggjøres også kollektivtilbudet for flere. Det vil gjennomføres en utredning av holdeplass-struktur i 2025/26 som skal kobles tydelig til gåstrategien. Med bakgrunn i utredningen vil det identifiseres og prioriteres gangakser eller snarveier som trenger oppgradering for å gi bedre adkomst til holdeplasser for gående. Arbeidet skal resultere i et felles verktøy for Bymiljøetaten, Sporveien og Ruter.	Ruter	Bymiljøetaten Sporveien	Videreføres
2.2 Et finmasket gangnett med god kvalitet				
2.2.1	**Definere gangnettet i Oslo** Det skal lages et kart som viser hvordan gangnettet henger sammen, og som definerer ulike typer gangforbindelser. På sikt vil dette kunne brukes som grunnlag for prioriteringer av fysiske gangetiltak, samt drift av gangnettet. Arbeidet forutsetter både datainnsamling og flere kartlegginger. I tillegg til en mer effektiv prioritering av tiltak, vil grunnlaget brukes til å vurdere gåendes behov mot andre transportformer på både system- og gatenivå.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten Ruter Eiendoms- og byfornyelses-etaten	Videreføres
2.2.2	**Oppgradering og bygging av infrastruktur for gående** Gjennom snarveiprosjektet i Bymiljøetaten vil flere snarveier oppgraderes i 2026. Snarveiene bidrar til å redusere omveier for de gående og gjør det enklere og mer effektivt å bevege seg til fots. Det vil i tillegg være aktuelt å gjennomføre oppgraderinger eller bygging av infrastruktur for gående i gater og byrom, som eksempelvis fortausutvidelse og -oppgradering.	Bymiljøetaten		Videreføres
2.3 Tilgjengelighet for alle				
2.3.1	**Kompetanseheving og felles forståelse for universell utforming** Bymiljøetaten jobber med å øke kompetansen innen universell utforming, for å sikre at dette hensynet alltid ligger til grunn i planlegging av fysiske tiltak. Kompetansehevingen kan innebære kursing, rådgivning, veiledning og kunnskapsdeling, med fokus på å øke forståelsen for universell utforming og dermed sikre gode og helhetlige løsninger. Det vil startes et arbeid med å utarbeide en eksempelsamling for både kunstige og naturlige ledelinjer. Formålet med prosjektet er å skape et felles formspråk, i form av felles løsninger for ledelinjer i kommunen, som kan bidra til å øke lesbarheten i byen for flere innbyggere.	Bymiljøetaten	Ruter Plan- og bygningsetaten	Videreføres

2.3.2	**Gjennomføre tiltakspakker for universell utforming** Basert på et kartleggingsarbeid som har blitt gjennomført på universell utforming, vil det utarbeides tiltakspakker for å utbedre universell utforming i gater som Bymiljøetaten forvalter. Tiltakspakkene vil rulleres hvert år.	Bymiljøetaten		Videreføres
2.3.3	**Kartlegging av benker** I 2025 og 2026 vil det gjennomføres en kartlegging av benker i Oslo, og kvaliteter ved disse (ulike former for tilrettelagte sitte- og hvilemuligheter). I tillegg vil prosjektet se nærmere på hvordan benker bør utformes slik at de blir mer aldersvennlige og ivaretar ulike brukergruppers behov. Kartleggingen vil synliggjøre hvor i byen det er behov for flere aldersvennlige benker i Oslo, og ligge til grunn for etablering og oppgradering av flere tilrettelagte sitte- og hvilemuligheter.	Bymiljøetaten	Helseetaten Bydelene Ruter	Videreføres
3. TRYGGERE OMGIVELSER OG REDUSERE BILTRAFIKK				
3.1 Trafikksikkerhet og sosial trygghet				
3.1.1	**Fartsgrenseprosjektet: Sette ned fartsgrensen på det kommunale veinettet** Bymiljøetaten har gjennomført en systematisk kartlegging av gater med 40/50/60-sone som kan settes ned til 30-sone. I første kartlegging har 107 strekninger blitt vurdert som aktuelle for å sette ned fartsgrensen. Arbeidet med å redusere fartsgrenser på strekningene som har blitt identifisert, starter opp i 2025. Dette arbeidet vil fortsette i 2026.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.1.2	**Innsiktsprosjekt om samspill** Det er nødvendig å hente inn mer kunnskap om hvordan vi kan tilrettelegge for et godt samspill mellom de myke trafikantene i byen. På bakgrunn av dette, er det igangsatt et prosjekt i 2025 som ser nærmere på faktorer som påvirker samspillet mellom gående og syklende. Prosjektet vil ta for seg effekten av ulike fysiske og myke tiltak rettet mot samspill, og videre vurdere om det er tiltak som kan være aktuelle å teste ut i Oslo. Prosjektet vil fortsette i 2026.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.1.3	**CyWalk: Innsiktsprosjekt om eneulykker** Oslo kommune deltar i forskningsprosjektet CyWalk, som gjennomføres av Transportøkonomisk Institutt med en rekke offentlige samarbeidspartnere. Prosjektet registrerer eneulykker/fallulykker som rapporteres på legevakten i Oslo. Datamaterialet fra prosjektet vil gi kunnskap om hvor, når og hvorfor det skjer fallulykker, og kan benyttes som grunnlag for prioritering av trafikksikkerhets- og driftstiltak.	Bymiljøetaten		Videreføres

3.2 Drift og vedlikehold				
3.2.1	**Digitalt kart over drift- og forvaltningsansvar på gangnettet** Det skal utarbeides et digitalt kart over drifts- og forvaltningsansvar, samt driftsnivå på gangnettet i Oslo. Det er flere kommunale aktører som har ansvar for drift av hver sine arealer i byen. Hensikten er å identifisere kritiske punkt med delt ansvar som trenger ekstra koordinering, og viktige punkt og strekninger på gangnettet som ikke vinterdriftes i dag. Dette kan bidra til å ivareta et sammenhengende gangnett ved større snøfall, og redusere barrierer for de gående. I tillegg vil kartet bli brukt for å identifisere arealer der det er mulig å effektivisere vinterdriften. Dette innebærer for eksempel å identifisere og prioritere turveistrekninger og trapper som bør være åpne for ferdsel på vinterstid.	Bymiljøetaten	Eiendoms- og byfornyelses etaten Sporveien Oslobygg KF Statens vegvesen	Videreføres
3.2.2	**Styrket prioritering av gående ved vinterdrift** Snøhauger går ikke bare utover fremkommeligheten, men også trafikksikkerheten for gående. Bymiljøetaten jobber i dag med å forbedre snøryddingsarbeidet etter store snøfall, blant annet ved å se på hvilke krav som stilles i nye driftskontrakter. Dette er spesielt viktig ved gangfelt, kollektivholdeplasser, HC-plasser og der det er smale fortau. Gående skal ha høyest prioritet i dette arbeidet.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.3 Redusere hindringer i gangsonen				
3.3.1	**Kampanje om grøntvedlikehold langs skoleveier** Vegetasjon som hekker og trær bør klippes ut mot fortausarealene i forbindelse med skolestart i august. Vegetasjonen skal ikke være til hinder for trygg ferdsel. Tiltaket bidrar til at særlig barn både ser, og blir sett, ved å ivareta siktlinjer for alle trafikantgrupper. Dette tiltaket er særlig aktuelt ved kryss og avkjørsler langs skoleveier. Mange hekker og trær ut mot kommunale veier er i privat eie. I forbindelse med skolestart, vil det gjennomføres en kampanje som oppfordrer innbyggere i Oslo til å klippe hekken før skolestart.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.3.2	**Merke opp parkeringsareal for utleie-elsparkesykler** Det vil etableres flere fysisk oppmerkede parkeringsareal for utleie-elsparkesykler. I tillegg vil det fortløpende vurderes virtuelle parkerings- og parkeringsforbudssoner. Formålet med tiltaket er å ivareta fremkommeligheten og fri ferdselssone for gående på gangarealer.	Bymiljøetaten		Videreføres
4. ATTRAKTIVE OMGIVELSER				
4.1 Fortette med kvalitet				
4.1.1	**Utarbeide en arkitekturveileder for Oslo som bidrar til å øke kvaliteten i omgivelsene, og dermed gjør det mer attraktivt å bevege seg til fots i byen.** Plan- og bygningsetaten utarbeider en arkitekturveileder for Oslo på bestilling fra Byrådsavdelingen for byutvikling. Veilederen skal fungere som et nyttig arbeidsverktøy, og blant annet bidra til at byen fortettes med estetisk kvalitet og at ny bebyggelse utformes på en imøtekommende og menneskevennlig måte.	Plan- og bygningsetaten	Klimaetaten	Videreføres

4.2 Mer byliv				
4.2.1	**Stimulere til flere bylivstiltak i Oslo gjennom satsing på grønne gater, lekeplasser og levende byrom** Videreføre satsingen på grønne gater, lekeplasser og levende byrom. Flere at tiltakene bidrar til reduksjon av biltrafikk og gjør det mer attraktivt å gå. Et av tiltakene som gjennomføres i regi av prosjektet, innebærer å videreføre bylivsgata på nedre Grünerløkka.	Bymiljøetaten		Videreføres
4.2.2	**Bylivsaksen Kirkegata - Markveien** Etter Karl Johans gate, er bylivsaksen Kirkegata – Markveien – Torggata den viktigste i Oslo. Opprustning av Markveien har planlagt byggestart i 2027. Det er også satt i gang forprosjekt for opprustning av Kirkegata mellom Myntgata og Prinsens gate.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten	Videreføres
4.3 Grønne gangforbindelser				
4.3.1	**Rehabilitering av turveier** Det er planlagt å gjennomføre flere tiltak langs eksisterende turveier i parker og friområder i 2026. Tiltakene omfatter punktvis rehabilitering og oppgradering, som for eksempel utbedring av dekker. Tiltakene skal blant annet bidra til at turveiene blir mer tilgjengelige, og tryggere og attraktive å bruke.	Bymiljøetaten		Videreføres
4.3.2	**Opparbeide parkgater i Oslo** På bestilling fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel (MOS), har Bymiljøetaten i 2025 startet opp et arbeid med å undersøke mulighetene for å etablere parkgater og mer natur i byen. Parkgater er gater og byrom hvor grå arealer gjøres om til områder med beplantning, trær og natur. Parkgatene skal bidra til triveligere nabolag og invitere til mer aktivitet, og skal være attraktive både som grønne målpunkter og ferdselsårer.	Bymiljøetaten	Klimaetaten	Videreføres